

פיילוט הטמעה של למידה רגשית-חברתית (SEL) בהכשרה להוראה

"קול קורא"

רציונל

למידה רגשית-חברתית מתייחסת לתהליך שבאמצעותו תלמידים לומדים ומיישמים מערך של כישורים חברתיים, רגשיים, התנהגותיים ותכונות אופי הנדרשים להצלחה בבית הספר, בעבודה, במערכות יחסים ובחיים האזרחיים, לצד טיפוח חוויות ותפיסות עצמי ואחר חיוביות (Elias et al., 2019). בעשורים האחרונים חלה ברחבי העולם עלייה ניכרת בעיסוק בלמידה רגשית-חברתית. עלייה זו באה לביטוי בספרות המדעית, במגמות שינוי שמובילים ארגונים בין-לאומיים וביישום שלהן במערכות חינוך רבות ברחבי העולם.

גוף נרחב של מחקר אמפירי מצביע על קשר עקבי וחיובי בין למידה רגשית-חברתית לבין התפתחות בתחומי הדעת השונים, בריאות נפשית, הצלחה בעבודה ומערכות יחסים, וכן מעורבות אזרחית רבה יותר. זאת לצד הפחתה בדיכאון, בחרדה ובהתנהגויות סיכון. יתרה מכך, נמצא שניתן להקנות ולטפח למידה רגשית-חברתית בצורה מכוונת ובאמצעים שונים, ולצפות להשפעות חיוביות גם לטווח ארוך.

הצורך בטיפול היבטים אלו הוא בעל משמעות אדירה בימי שגרה, ועל אחת כמה וכמה בתקופת הקורונה, שבה הלמידה מתבצעת מרחוק והמפגשים בין המרצים לבין הסטודנטים הצטמצמו מאוד.

לאור הצורך של השטח בעיסוק בלמידה הרגשית-חברתית מכון מופ"ת הוביל בחודשים האחרונים ימי למידה וצוותי חשיבה ופיתוח בנושא. צוותי החשיבה עמלו על בניית תוצרים עבור מוסדות ההכשרה במטרה להטמיע רכיבי למידה רגשית-חברתית בהכשרה להוראה. התוצרים כוללים מודל לחקר העצמי, כלי הערכה, הנגשת מאמרי דגל בתחום ועוד, והם יועלו לאתר ייעודי שמפתח מכון מופ"ת. חשיבות הנושא, העיסוק בו והעשייה הענפה מעלים את הצורך לעלות שלב ולפעול למען הטמעה בשטח. מכון מופ"ת בשיתוף תוכנית "אלומות" מציעים למוסדות הכשרה להצטרף לפיילוט שמטרתו להטמיע רכיבים של למידה רגשית-חברתית בהכשרה להוראה.

תיאור הפיילוט

הפיילוט ימשך נשנתיים, ויתקיים בשני ערוצים:

בערוץ המרכזי, מטרת הפיילוט היא ליישם למידה רגשית-חברתית ברמת תוכנית במוסד. לצורך זה נציג מכל מוסד שמעוניין להיות שותף להטמעה ישתתף בפורום שיתכנס בקביעות אחת לחודש. הקבוצה תכלול עד שישה מובילים ממוסדות שונים, ויחד ידונו בתוכניות ההטמעה השונות בהתאם לצרכים הייחודיים של כל מוסד. לצורך כך מכון מופ"ת ותוכנית "אלומות" יאתרו צרכים ויזמינו מומחים להיוועצות ולחשיבה משותפת כדי לדייק את תוכנית העבודה. במסגרת העבודה המשותפת יתקיימו גם ימי למידה משותפים לכלל הצוותים השותפים, וכן יום שיא להצגת תובנות וללמידה ברמה ארצית.

במטרה להדק את הקשר בין האקדמיה לבין השטח, מוסדות הכשרה המעוניינים לקחת חלק בפיילוט מוזמנים לשתף פעולה עם מוסד חינוך אחד בו פועלת תכנית "אקדמיה-כיתה". שעות ההתנסות המורחבות מאפשרות לסטודנטים לקחת חלק בתכנון וביצוע הפיילוט ולהתנסות בתהליכי שינוי בית ספריים (זירה שלרוב לא מערבת סטודנטים). צוות ההטמעה בבית הספר יחבור לצוות ההטמעה במוסד ההכשרה ובאמצעות היזון חוזר וחשיבה משותפת עם צוות ליווי הפיילוט (הסבר בפסקה הבאה) יוכלו לדייק את תוכנית ההטמעה.

הערוץ השני הוא השתתפות ללא הובלת תהליך הטמעה במוסד אקדמי. ההשתתפות תכלול חברות בקבוצת העבודה המשותפת ונוכחות במפגשים החודשיים. המשתתפים יסייעו למובילי הפיילוט בחשיבה וילמדו מהניסיון המצטבר כיצד יוכלו הם לבנות בעתיד תוכנית הטמעה במוסד שלהם.

מה נדרש כדי להציע מועמדות להשתתפות בערוץ ההטמעה?

מוביל הפיילוט (המציג) בשיתוף מוסד ההכשרה יגבשו הסכמה במסלול אחד או בתוכנית אחת שבהם הפיילוט יתקיים (או חלופה אחרת מנומקת).

מוביל הפיילוט יוכל לבחור ללוות את הפיילוט במחקר יישומי ו/או לבנות מודל שיוכל לשמש מוסדות הכשרה להטמיע רכיבי SEL בהכשרה. תהליך זה יזכה לתמיכה ולליווי במסגרת הפיילוט.

נוסף על כך, המוסדות שישתתפו בפיילוט יתבקשו:

- להקדיש יום למידה לנושא הלמידה הרגשית-חברתית, ובמסגרתו יוצג תהליך ההטמעה לסגל האקדמי.
- להטמיע את התוכנית באחד מהתוכניות או באחד מהחוגים במוסד (או חלופה אחרת מנומקת). ההטמעה תכלול מפגשים של צוות התוכנית בהשתתפות ראש התוכנית ובתמיכתו המלאה. המפגשים יתקיימו אחת לחודש.
- להשתתף ביום למידה אחד של מכון מופ"ת להכשרת הצוות השותף לפיילוט. יום הלמידה יתקיים בחופשת הסמסטר. המפגשים יכללו הרצאות מפי מומחי תוכן בתחומים שונים (כלי הערכה של למידה רגשית-חברתית, פתרון בעיות בתהליכי הטמעה ועוד), בהתאם לצורכי הפיילוט.

למה זה כדאי?

צוותי ההטמעה במוסדות שיעמדו בקריטריונים ויתקבלו לפיילוט ייהנו מפורום חשיבה, ליווי אגילי והיוועצות עם כלל המשתתפים בפיילוט במסגרת מפגשי הלמידה המשותפים. בתיאום עם צוות ההיגוי צוותי ההטמעה יקבלו סיוע כספי להבאת מרצים רלוונטיים וביעצים לקידום תהליך ההטמעה.

קריטריונים לבחירת מוסדות ההכשרה שישתתפו בפיילוט ההטמעה

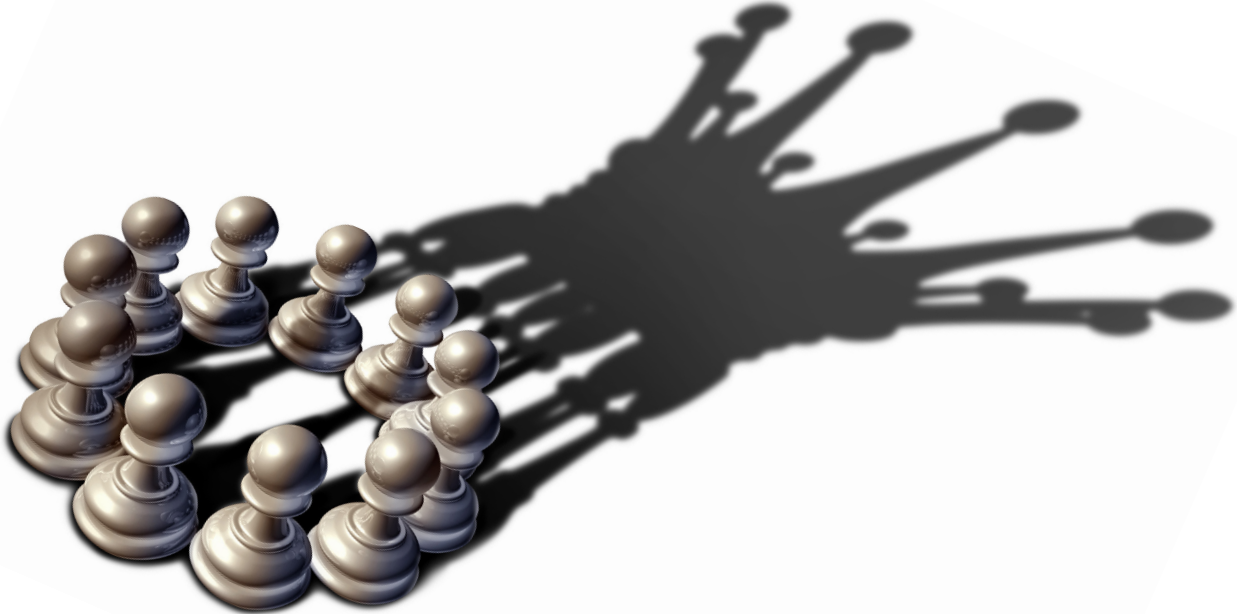
- מוביל הפיילוט במוסד המוביל את תהליך ההטמעה מתחייב להיות פעיל ושותף בצוות החשיבה.
- הצגה של תוכנית הכשרה ראשונית בתחום למידה רגשית-חברתית במסגרת הפיילוט
- הכרה של נשיא המוסד וצוות ההנהלה בחשיבות שיש בהנעת המהלך, ונכונות שלהם לערוך את הפיילוט בחוג אחד (או חלופה אחרת מנומקת).
- גיוס ראש התוכנית וצוות המרצים בחוג שבו ההטמעה אמורה להתבצע.
- השתתפות במפגשי המליאה של כלל המשתתפים בפיילוט.

הגשת מועמדות

- נציגים מהמוסדות האקדמיים לחינוך המעוניינים לקחת חלק בפיילוט ועומדים בקריטריונים מוזמנים להגיש מועמדות בלינק: [הרשמה למובילי פיילוט](#)
- כאשר תכנית הטמעה כוללת שיתוף פעולה עם בית ספר - נציגי בית הספר יגישו מועמדות גם הם.
- ערוץ ליווי הפיילוט ללא הטמעה: כאמור, הפיילוט יתקיים בפורמט דינאמי, ובמהלכו יחולו שינויים ודיוקים לאור המשובים שיתקבלו ממובילי וממשתתפי הפיילוט. לצורך זה אנו מזמינים אתכם לקחת חלק בצוות עבודה והיוועצות שיסייע בתכנון, חשיבה ודיוק הפיילוט. אנשי חינוך המעוניינים להיות חלק מהצוות המלווה מוזמנים למלא פרטים בלינק: [הרשמה לערוץ הליווי](#)

ניתן להגיש מועמדות עד ליום חמישי, ד' בשבט תשפ"א, 17 בינואר 2021

לשאלות ניתן לפנות למייל: libby@macam.ac.il

בברכה,

ועדת ההיגוי

ד"ר ליבי אופיר, תוכנית "אקדמיה-כיתה", מכון מופ"ת

ד"ר יעקב קורצוויל, ראש תוכנית "אלומות", מכון מופ"ת

ד"ר אלה שראלימחלב, מכללת לוינסקי לחינוך